

BETEKENISVOLLE KEUZEZS

Betekenisvolle keuzes zijn keuzes waarvan de leerling begrijpt dat ze belangrijk en zinvol zijn voor zijn leerproces. Het zijn keuzes die leerlingen ondersteunen in het bereiken van zelf bepaalde doelen, interesses en waarden.

Voorzien in keuze is goed. Voorzien in zinvolle keuzes is beter voor het bevorderen van de autonome motivatie.

Welk gedrag laat de leerling zien?

De leerling neemt verantwoordelijkheid voor zijn eigen leerproces omdat hij hiertoe de mogelijkheid krijgt.

Het is belangrijk om als grondhouding een behoefteondersteunende stijl te hanteren, zodat de autonome motivatie veel kansen krijgt. In zo'n klasklimaat, zullen leerlingen sneller bereid zijn om ook die verantwoordelijkheid te nemen.

Hoe doe je dit?

Het duiden van inhouden of leertaken

Om leerlingen te ondersteunen in het maken van een zinvolle keuze is het belangrijk samen met leerlingen stil te staan bij het belang van bepaalde inhouden en leertaken. Inhouden en leertaken kunnen belangrijk zijn voor de klas als groep in functie van: andere vakken (voorkennis), maatschappelijk leven, toekomstig beroep en afstudeerrichting.

Inhouden en leertaken kunnen belangrijk en dus waardevol zijn voor de individuele leerling in functie van: interesses, hobby's, persoonlijke (leer)doelen en waarden, etc. Dit betekent dat je openstaat voor de interesses en de leefwereld van de leerlingen en eventueel ook voor kritische bedenkingen van leerlingen bij jouw duiding.

Het bieden van actiekeuzes

Na het aantonen van de zinvolheid van leertaken en van bepaalde keuzes hierin, kan de leraar overgaan tot het aanbieden van actiekeuzes. Dit zijn keuzes die het leerproces zelf beïnvloeden, namelijk de manier waarop de leerling aan een taak werkt. Het gaat om: alleen werken of in duo, het maken van een eigen tijdsplanning en bijgevolg het eigen tempo kunnen volgen, het gebruiken van verschillende strategieën om te leren of problemen op te lossen, veel of weinig of geen instructie van de leraar, hulpbronnen gebruiken of net niet. Zelf kunnen aangeven of je begeleiding wenst of niet.

Het bieden van optiekeuzes

Na het aantonen van de zinvolheid van leertaken en de keuzes hierin, kan de leraar overgaan tot het aanbieden van optiekeuzes. Bv. het onderwerp kiezen voor een paper of presentatie, het kiezen van een boek naar eigen interesse of uit een lijst met boeken die door de leraar werd samengesteld.

BETEKENISVOLLE KEUZES

Waarom is dit belangrijk?

LINK MET
MOTIVEREND
LESGEVEN EN
EVALUEREN

In een autonomie-ondersteunende lesgeefstijl zoekt de leraar naar mogelijkheden om leerlingen echt te laten participeren. Door betekenisvolle keuzes aan te bieden, beslissen leerlingen mee over inhoud of verloop van de les. Het gaat om inspraak in de les, het lesverloop en het eigen leerproces. Op die manier worden leerlingen meer eigenaar van hun leerproces.

Onderzoek toont aan dat keuze, inspraak en participatie de autonome motivatie bevordert. Onderzoek toont ook aan dat actiekeuzes een groter effect hebben op de autonome motivatie dan optiekeuzes. **Let op:** verval niet in een chaotische lesgeefstijl door te veel keuzes aan te bieden en/of te weinig ondersteuning en structuur te bieden bij het maken van die keuzes. Afhankelijk van de leeftijd, kunnen meer dan 3 à 4 keuzes keuzestress in de hand werken. Leerlingen die niet precies weten wat de keuzes inhouden en hierbij dus te weinig duiding krijgen, worden zeker niet gemotiveerd.

PARTICIPATIE

- Betekenisvolle keuzes aanbieden in de inhoud van de activiteit en de manier waarop de activiteit wordt uitgevoerd.
- Inspraak geven in de leerdoelen.
- Mogelijkheden tot interactie voorzien en stimuleren waarbij leerlingen hun mening kunnen geven.

AFSTEMMING

- Betekenisvolle uitleg geven bij taken.
- Samen stilstaan bij de relevantie van afspraken en regels.
- Uitnodigend taalgebruik i.p.v. dwingend taalgebruik.

INTERESSE & EMPATHIE

- Oog hebben voor het perspectief van de leerling.
- Erkennen van frustraties en weerstand en steun bieden.
- Actief naar elkaar luisteren.

COÖPERATIE

- Samenwerking tussen leerlingen stimuleren en ondersteunen.

VEILIGHEID

- Fouten-maken-magcultuur benadrukken.
- Individuele vooruitgang en inzet benadrukken.

DUIDELIJKHEID

- Een heldere structuur in lesopbouw, lesmateriaal, leerplatform voorzien.
- Leerdoelen verhelderen (feedup).
- Verwachtingen t.a.v. de taak verhelderen.
- Verwachtingen t.a.v. het proces verhelderen.
- Heldere instructies geven.
- Afspraken en regels duidelijk maken en consequent opvolgen.

BEGELEIDING

- Mate van instructie aanpassen.
- Variatie in hulpbronnen bieden.
- Variatie in leeractiviteiten en oefenkansen voorzien die inzicht geven op waar de leerling zich bevindt t.a.v. het doel.
- Feedback en feedforward geven die het leerproces stimuleert.
- Leerlingen activeren als leerbron voor elkaar.
- Leerlingen stimuleren om eigenaar te zijn van hun eigen leerproces.

Motiverende praktijkvoorbeelden?

Betekenisvolle keuzes in een taaltaak Engels

Betekenisvolle keuzes: actie- en optiekeuzes in les wiskunde

Betekenisvolle keuzes: actiekeuzes in een les geschiedenis

Betekenisvolle keuze in een toets geschiedenis

BETEKENISVOLLE KEUZES: taaltaak Engels

TAALTAAK: ROADTRIP

Doel: leerlingen presenteren een zelf ontworpen roadtrip.

Na een goed voorbeeld van de leraar, op basis waarvan samen met de leerlingen criteria voor beoordeling worden geformuleerd, gaan leerlingen alleen of per 2 aan de slag met het ontwerpen van een roadtrip. Zij doen dit volgens onderstaand stappenplan, dat ook opgenomen kan worden in smartschool:

Stap 1: het aanreiken van het onderwerp

Stap 2: het aanbrengen van de taak

Stap 3: het aanbrengen van de bouwstenen

Stap 4: het opstellen van de criteria.

Stap 5: het uitvoeren van de taak

Stap 6: de presentatie en beoordeling

Binnen het voorbereiden en uitvoeren van de taak hebben zij volgende keuzes:

BOUWSTENEN

ACTIEKEUZE: leerlingen kiezen voor een herhalingsbundel met begeleiding of een verdiepende bundel zonder begeleiding op basis van voorkennis, leerlingen kiezen ervoor om alleen of per 2 te werken

UITVOEREN VAN DE TAAK

ACTIEKEUZE: leerlingen bepalen zelf hoeveel tijd ze besteden aan elk onderdeel van de taak

OPTIEKEUZE: landenkeuze, keuze voor bepaald type van accommodatie, wijze van vervoer etc...

PRESENTATIE

ACTIEKEUZE: leerlingen kiezen hoe ze hun presentatie vormgeven

Om toekomstige keuzes op een zinvolle manier te kunnen maken wordt elke stap afgesloten met een zelfreflectie.

De volledige taaltaak inclusief oefeningenbundels, rubric, reflectievragen vind je hier: **TAALTAAK ENGELS**.

BETEKENISVOLLE KEUZES: actie- en optiekeuze in de les wiskunde

In een les wiskunde over vergelijkingen voorziet de leraar oefeningen binnen verschillende contexten, die relevant en betekenisvol zijn voor leerlingen:

- oefeningen met betrekking tot de afstudeerrichting van de leerlingen, in dit geval Bio-Esthetiek
- oefeningen over de vrije tijd
- oefeningen over de schoolse context

Binnen elke context worden er basisoefeningen en verdiepende oefeningen voorzien.

ACTIEKEUZES: leerlingen mogen kiezen voor een context én een moeilijkheidsgraad en bepalen zelf hoeveel oefeningen ze maken. Ze nemen heel wat beslissingen aangaande hun leerproces.

OPTIEKEUZE: de keuze voor een bepaalde context

Leerlingen verbeteren aan de hand van een verbeter sleutel en houden in een tabel bij welke oefeningen ze gemaakt hebben.

De volledige lesbundel vind je hier: **OEFENBUNDEL WISKUNDE**

Welke opdrachten ga je maken?

opdrachten	Gemaakt? (zet een kruisje)	Gecontroleerd? (zet een kruisje)	
		ik begrijp het	nog wat oefenen
BIO-ESTHETIEK			
MAC			
manicure			
haarverzorging			
IN MIJN VRIJE TIJD			
Euroscop			
shoppen			
oorbellen			
OP SCHOOL			
pumps & sneakers			
birthday			
broodje			
MIJN GSM EN IK			
sms'jes			
apps			
Angry Birds			

BETEKENISVOLLE KEUZES: actiekeuze in de les geschiedenis

Creatieve opdracht bij het lesonderwerp 'Van de Noormannen, Verlos ons, Heer!' in een derde jaar ASO.

Na een situering in tijd en ruimte en na het verkennen van het thema 'Vikingen' aan de hand van de 4 domeinen krijgen de leerlingen volgende verwerkingsopdracht.

Opdrachtoomschrijving voor de leerlingen

Kies met je groep één creatieve opdracht uit de lijst.

Werk de creatieve opdracht uit.

In de opdracht moeten de **vier maatschappelijke domeinen** (politiek, economisch, sociaal en cultureel) voorkomen. **Minstens één domein naar keuze moet extra uitgelicht worden.**

De opdracht wordt beoordeeld aan de hand van een rubric. Lees de rubric goed na om te weten waaraan jouw opdracht moet voldoen om in de puntenschaal van "heel goed" terecht te komen.

Keuzemogelijkheden voor de creatieve opdracht:

- Een scène of fragment uit het leven van een Viking beschrijven alsof je een boek schrijft.
- Een stripverhaal tekenen / een spotprent maken / ... met uitleg van de tekening / spotprent / ...
- Een scène of fragment uit het leven van een Viking verfilmen. Het script wordt uitgeschreven. (Het filmpje verborgen posten op youtube en de link naar de leerkracht sturen.)
- Een collage / schema met afbeeldingen maken met actualisatie van minstens één maatschappelijk domein met uitleg van de foto's in de collage.
- Een bestaand gezelschapsspel herwerken in een Viking thema, ook hier werken met actualisatie. (Het spel bestaat uit spelregels en een bord / spelkaarten.)

De volledige lesbundel vind je hier: **LESBUNDEL GESCHIEDENIS**

Dit is lesinhoud voor 2 à 3 uren.

BETEKENISVOLLE KEUZES: keuze in een toets geschiedenis

Binnen een toets rond de onderwerpen Sparta en Athene, 2de jaar A-stroom, krijgen de leerlingen vragen per inhoudelijke categorie:

Begrippen
Athene
Sparta
democratie vroeger en nu.

Per categorie kiezen de leerlingen 1 vraag. Zij kiezen voor een vraag met 1, 2 of 3 sterren, waarbij de sterren voor de moeilijkheidsgraad van de vraag staan.

1 ster is een gemakkelijke vraag en 3 sterren is een moeilijke vraag.

Om te voorkomen dat leerlingen telkens voor een gemakkelijke vraag kiezen, moeten ze in totaal

8 sterren verzamelen.

Na de toets vullen de leerlingen een zelfevaluatie in en krijgen ze feedback van de leraar.

De leraar kiest zelf welke categorieën hij voorziet, hoeveel vragen er per categorie gesteld worden

en hoeveel sterren de leerlingen moeten verzamelen.

De integrale toets vind je in de bachelorproef: **TOETS GESCHIEDENIS**

I. Begrippen

1. Welke verklaring hoort bij welk begrip? Verbind met pijltjes.

Aristocratie	•	•	Een man heeft al de macht.
Metoiken	•	•	De rijke adel. Zij voelen zich beter dan de rest.
Tirannie	•	•	Inwoner van Athene. Minstens een van beide ouders is niet van Athene.

2. Puzzelronde! Zoek de 3 begrippen. Aan de hand van de omschrijvingen in het kader, kan je drie begrippen zoeken. Maak aan de hand van kleuren duidelijk welke omschrijvingen bij welk begrip horen.

Moeder uit Athene	Alleenheerser	Volk mag zelf stemmen over wetten of kiest een vertegenwoordiger.
Gewelddadige heerser	Athene	Vader uit Athene
Altijd inwoner van Athene geweest	Betekent letterlijk: volksheerschappij	Synoniem: dictator

Begrip 1: _____

Begrip 2: _____

Begrip 3: _____

3. Geef de definitie van volgende begrippen.

Oligarchie:

_____

BETEKENISVOLLE KEUZES

BRONNEN?

Aelterman, N., Vansteenkiste, M., Haerens, L., Soenens, B., Fontaine, J., & Reeve, J. (2019). Towards an integrative and fine-grained insight in motivating and demotivating teaching styles. The merits of a circumplex approach. *Journal of Educational Psychology*, *111*, 497-521. Geraadpleegd op 2 september 2020, via https://selfdeterminationtheory.org/wp-content/uploads/2019/07/2018_AeltermanVansteenkisteReeve_EducationalPsych.pdf

Assor, A., Kaplan, H., & Roth, G. (2002). Choice is good, but relevance is excellent: Autonomy-enhancing and suppressing teacher behaviours predicting students' engagement in schoolwork. *British Journal of Educational Psychology*, *72*, 261-278

Jacobs, I. (2019). Bachelorproef: Evaluatie binnen het vak geschiedenis onderzocht. Hogeschool PXL.

Katz, I., & Assor, A. (2007). When Choice Motivates and When It Does Not. *Educational Psychological Review* (2007) *19*:429-442

Masia, J. (2020). Leerlingen betrekken bij de evaluatie. Hoe doe je dat? Bachelorproef professionele bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs. Hogeschool PXL, Hasselt.

Hornikx, I. & Dierckx, L. (2017). Autonomie-ondersteunend lesgeven in het secundair onderwijs. Eindrapport PWO-project PO83. Hogeschool PXL, Hasselt..